

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Universitat
Direcció General de Planificació,
Ordenació i Centres

INICIACIÓ A L'ACTIVITAT EMPRENEDORA I EMPRESARIAL (específica 3r ESO)

Finalitat de l'assignatura

El Pla d'Acció sobre Emprenedoria 2020 de la UE argumenta que els joves que es beneficien de l'aprenentatge de l'emprenedoria desenvolupen coneixements empresarials juntament amb aptituds i actituds essencials com ara la creativitat, la iniciativa, la tenacitat, el treball en equip, el coneixement del risc i el sentit de la responsabilitat. L'esperit emprenedor és un conjunt d'actituds, competències i habilitats que permeten a les persones convertir els seus somnis en projectes concrets o *empreses* i dur-los a terme. L'educació emprenedora no s'ha de confondre amb estudis d'empresa i economia, ja que el seu objectiu principal és promoure la creativitat, la innovació i l'autoocupació: "Emprendre és una mica més que posar en marxa una empresa".

L'educació emprenedora és una oportunitat per promoure una mentalitat i uns valors que seran eines al llarg de tota la vida tant en el camp personal com el professional.

Fins a la publicació del Reial decret 1105/2014, Espanya se situava entre els països de la UE que promouien l'educació emprenedora i l'educació financera com a part d'estratègies generals, no específiques, d'educació per a l'emprenedoria o per a la competència financera. Com a conseqüència d'aquesta situació, les experiències de què disposam fins ara han estat majoritàriament promogudes des de l'àmbit de l'educació no formal i no des de l'educació formal, tant en l'àmbit privat per part de múltiples entitats financeres, com en l'àmbit públic (com és l'impuls que la CNMV i el Banc d'Espanya duen a terme amb el seu pla Finanzas para todos). A partir d'ara el sistema educatiu disposa d'una matèria específica dins el primer cicle de l'educació secundària obligatòria per al foment de l'educació per a la iniciació de l'activitat emprenedora i empresarial amb la qual el professor de les especialitats d'economia, formació i orientació laboral, i organització i gestió comercial passa a ser el responsable de dissenyar activitats d'aprenentatge d'educació emprenedora i financera d'acord amb els objectius, els continguts, els estàndards d'aprenentatge avaluable, els criteris d'avaluació i la metodologia didàctica que fixa el currículum, els quals s'enfocaran al fet que l'alumne pugui avançar cap als resultats d'aprenentatge de més d'una competència de l'etapa alhora.

Una d'aquestes competències que defineix el currículum bàsic de l'educació secundària obligatòria és la del sentit d'iniciativa i esperit emprenedor, amb la qual cosa aquesta matèria té un caràcter eminentment transversal, i encara pren més sentit que sigui l'educació formal la que ho promoció, ja que aquesta competència s'ha de tenir en compte en totes les matèries de l'etapa.

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial ha de tenir un enfocament metodològic inclusiu i no ha de desviar-se cap a una educació exclusivament empresarial: "L'educació emprenedora ha de considerar-se tant un contingut com un mètode d'aprenentatge" (Remes 2003). S'hauria de posar èmfasi en les pedagogies que permeten als estudiants experimentar de primera mà conceptes com aprenentatge cooperatiu; aprenentatge basat en problemes reals; feina en grups, en equip i en parelles; feina per projectes; aprenentatge pràctic real o diaris d'aprenentatge, així com miniempreses i visites d'experts, sortides d'estudi...

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial, a més, promou actituds bàsiques per a l'emprenedoria com ara el compromís, la determinació, la creativitat i la planificació, que redueixen el risc d'exclusió. Això és així perquè els projectes d'aquesta matèria són una bona eina per millorar les competències socials i emocionals que animen els joves a lluitar amb la incertesa i a respondre positivament al canvi, els impulsen a crear i dur a terme noves idees i en fomenten la responsabilitat a l'hora de dur a terme els seus projectes. Ajuda els joves a desenvolupar la seva iniciativa i a tractar de dur-la a la pràctica, n'augmenta el nivell d'aspiració, el rendiment escolar i desenvolupa capacitats molt valuoses per a l'educació i l'ocupació (Entrance Project, 2001).

Estructura del currículum

En l'exercici de l'autonomia de centre correspon al departament didàctic distribuir els continguts entre els diferents cursos del primer cicle de l'educació secundària obligatòria.

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial s'estructura entorn de tres grans blocs mitjançant uns continguts, uns criteris d'avaluació i uns estàndards d'aprenentatge avaluable, els quals, a partir dels objectius definits, entesos com a referents relatius als objectius que l'estudiant ha d'assolir en finalitzar cada etapa, han

de ser la base per al disseny curricular de programacions coherents amb la metodologia de la matèria i amb la proposta que cada centre estableix per al nivell del primer cicle de l'etapa en el qual s'incorpori aquesta matèria.

Bloc 1. Autonomia personal, lideratge i innovació

Aquest primer gran bloc de continguts té un caràcter introductor i ha d'abordar tots aquells continguts imprescindibles perquè l'alumne aprengui a relacionar-se amb el seu entorn econòmic i, així, fomentar tant la seva autonomia personal com la seva capacitat per impulsar i liderar propostes que puguin ser valorades positivament per part seva i del seu entorn.

Bloc 2. Projecte empresarial

En aquest segon bloc de continguts la coherència entre la metodologia i el desenvolupament dels continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable pren una importància especial per evitar que aquesta matèria sigui només una introducció a l'economia o a l'economia de l'empresa. El projecte empresarial com a contingut clau només és l'excusa per fomentar en els alumnes una actitud favorable per a l'aprenentatge de l'emprenedoria.

Bloc 3. Finances

El tercer i darrer bloc de continguts no és menys important que els anteriors, però pren una especial rellevància dins l'educació secundària obligatòria, ja que aborda els continguts essencials que cal desenvolupar i assolir perquè, en finalitzar els estudis obligatoris, siguin mínimament competents en una de les activitats més comunes que tots duim a terme com a agents econòmics: la de *saber* relacionar-nos amb les entitats financeres.

Orientacions metodològiques

Mètodes i propostes didàctiques

Metodològicament, la iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial ha d'abordar almenys dos d'aquests objectius (Diego, 2009):

a) Desenvolupar actituds i habilitats que formen la mentalitat emprenedora.

- b) Sensibilitzar els estudiants perquè tinguin en compte l'autoocupació i la creació dels propis projectes com una forma més d'ampliar les seves carreres professionals.
- c) Donar oportunitats per treballar en projectes i activitats concretes gestionades pels mateixos alumnes.
- d) Proporcionar als alumnes coneixements i habilitats específics per crear i gestionar amb èxit els seus projectes.

Aquests objectius metodològics es poden assolir a través de tres tipus de propostes didàctiques diferents, concretament, les que aborden els tres tipus d'educació emprenedora que proposa Gibb (2006):

1. Aprendre a crear una empresa (*learning for entrepreneurship*).
2. Entendre que és l'esperit empresarial (*learning about entrepreneurship*).
3. Actuar de forma emprenedora (*learning through entrepreneurship*).

Com que és una matèria d'implantació internacional recent, tant l'educació emprenedora i empresarial com l'educació financera suposen un procés formatiu també per al professor, ja que requereixen de l'adopció, l'assimilació i el bon ús de noves metodologies per no caure en l'error de convertir la matèria en una educació purament teòrica. Seguint Gibb, el professor ha d'implementar la metodologia que possibiliti als alumnes experimentar de primera mà el concepte, la qual cosa s'aconsegueix mitjançant l'aprenentatge basat en problemes, l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge a partir de situacions de la vida real, la cessió a l'alumne del control del seu propi aprenentatge, la maximització de l'aprenentatge social, del treball en xarxa, de la feina en equip, la proporció d'oportunitats per assumir riscos de manera calculada, la implicació dels estudiants en tasques de responsabilitat creixents... en les quals les tecnologies de la informació i de l'aprenentatge juguin sempre un paper preponderant.

A partir d'aquestes propostes metodològiques per fer una veritable iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial la UE, en el seu Entrepreneurship Education miniCoP, defineix com a nivell òptim de qualsevol proposta didàctica aquella que possibilita l'aprenentatge actiu, tant individual com en grup, el qual reforça i es reforça mitjançant la vinculació amb altres matèries i d'acord amb les competències definides en el currículum.

Finalment, cal recordar que, des dels seus orígens, “la finalitat d’un programa d’educació emprenedora és provocar un canvi actitudinal positiu en els alumnes. Aquest canvi es donarà si els estudiants perceben un canvi paral·lel en el professor. El domini de la matèria és important, però els trets personals i el comportament del professor ho són molt més” (Avinum, 1996).

Recursos didàctics

El paper dels recursos didàctics per a la iniciació a l’activitat emprenedora i empresarial juga un paper fonamental segons les característiques de la seva metodologia. La metodologia activa i les propostes didàctiques basades en l’experiència i en entorns reals que la fan possible necessita recursos didàctics que superin definitivament les propostes tradicionals i possibilitin que el professor pugui fer un disseny didàctic a partir d’una anàlisi dels elements curriculars que ha de tenir en compte a l’hora de dissenyar les seves propostes.

No podem parlar de recursos didàctics per a aquesta matèria si aquests no són els que resulten d’una anàlisi detallada de l’atenció a la diversitat existent a l’aula a partir de les mesures d’organització pedagògiques i els documents que s’estableixen als centres perquè els seus alumnes puguin aconseguir aprenentatges significatius basats en les competències que defineix el currículum.

Així, els recursos didàctics són l’adequació de la infinitat de recursos d’iniciació a l’activitat emprenedora i empresarial de que disposam i a la diversitat d’alumnes a qui es dirigeixen les nostres propostes didàctiques. Un tractament competencial correcte dins les propostes didàctiques que duim a terme ha de comptar, indubtablement, amb uns recursos didàctics dissenyats a aquest efecte.

Distribució espai-temps

La metodologia que fa possible autèntiques propostes d’iniciativa emprenedora i empresarial és la que trenca definitivament amb les limitacions de l’espai-temps de l’aula.

Avui dia som espectadors de com grans tecnoestructures financeres i del món empresarial no tan sols actuen en entorns cada vegada més globals, tecnològics i

deslocalitzats, sinó que a més dissenyen l'entorn en el qual actuam. Si la metodologia per a aquesta matèria ha de ser activa i ha de partir de l'entorn més real possible, tant les activitats d'ensenyament-aprenentatge com les d'avaluació, així com els recursos didàctics dissenyats, han de *convivre* en múltiples entorns.

És per aquesta raó que la gran quantitat de recursos existents per a l'activitat emprenedora i l'educació financera els han de considerar, tant el professor com l'alumne, com uns *bancs de coneixements* als quals tots dos s'aproximen en funció dels objectius d'ensenyament-aprenentatge que volen aconseguir. I no hi ha el menor dubte que aquests *bancs* utilitzen majoritàriament entorns tecnològics multimèdia, virtuals, telemàtics... als quals tots tenim accés tothora i en qualsevol lloc si disposam de les eines d'accés oportunes.

Això s'ha de tenir present a l'hora de dissenyar les nostres activitats, especialment quan els problemes per accedir-hi de l'alumne o del professor puguin dificultar una correcta atenció a la diversitat o el disseny de programacions coherents metodològicament.

Un error en què és comú incórrer a l'hora de distribuir l'espai i el temps quan tenim en compte aquests entorns d'ensenyament-aprenentatge, és tractar d'incorporar a la sessió d'aula les activitats que no la necessiten. Per evitar-ho és fonamental el paper del professor per optimitzar les potencialitats dels diferents entorns que s'usen.

D'aquesta manera, l'aula es converteix en l'espai i moment òptims per a totes les activitats imprescindibles que només es poden donar en aquest espai.

Tractament disciplinari

Pel que fa al disseny curricular, les programacions d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial s'han d'orientar, específicament, al desenvolupament i afermament de l'esperit emprenedor, a l'adquisició de competències per crear i desenvolupar els diversos models d'empreses i al foment de la igualtat d'oportunitats i del respecte a l'emprenedor i a l'empresari, així com a l'ètica empresarial.

De manera general, també, les programacions han de tenir per objecte el disseny d'unes activitats d'ensenyament-aprenentatge que, organitzades per assolir la

competència que és específica de la matèria, hi han d'estar també en la transversalitat de la resta de competències que el currículum exigeix tenir en compte.

Per fer-ho possible, el professor especialista responsable de la concreció curricular d'aquesta matèria ha de tenir present tant els documents pedagògics de concreció superiors com els òrgans de coordinació pedagògica necessaris perquè la seva proposta sigui coherent amb la resta de propostes que es donen dins el nivell en el qual impartirà la matèria.

El tractament disciplinari d'aquesta matèria ha d'implicar el professor responsable de la proposta en la consecució dels principis generals de l'etapa a partir de l'atenció a la diversitat de tots els alumnes perquè aconseguixin els objectius de l'educació secundària obligatòria i adquireixin les competències corresponents.

Avaluació

A l'efecte del currículum, els referents per comprovar el grau d'adquisició de les competències i l'assoliment dels objectius de l'etapa són els criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable de la matèria, concretats en les programacions d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial. A més, l'avaluació ha de ser *formativa*, tant del procés d'aprenentatge de l'alumne com del procés d'ensenyament del professor; ha de ser *contínua*, al llarg de tota la programació per poder introduir les mesures correctores necessàries en qualsevol moment; i ha de ser *integradora*, ja que les programacions que es dissenyin han de partir de l'atenció a la diversitat que requereixen tots els alumnes.

Per fer-ho, l'establiment d'indicadors d'assoliment en les programacions és un recurs per a l'avaluació molt útil tant per al professor com per a l'alumne. Per fer-ho, el professor ha de dissenyar activitats d'avaluació útils, les quals poden estar integrades o no dins altres activitats d'ensenyament-aprenentatge però que, com a tals, han de constar en les programacions als efectes de guia didàctica, perquè l'alumne sàpiga quines són les cotes d'aprenentatge que se n'esperen, i d'avaluació de la pròpia programació.

Només així la tipologia d'activitats d'avaluació concorda amb la pròpia metodologia prevista i pren sentit com una part essencial d'aquest grau de concreció curricular.

A tall de guia, l'informe Entrepreneurship Education at School in Europe (2012) defineix les directrius següents per al professor a l'hora d'avaluar l'aprenentatge de l'alumne:

- Categoria 1. Coneixement i confiança en si mateix com a actituds més importants de la iniciativa empresarial.
- Categoria 2. Confiança progressiva en la presa d'iniciativa i riscos, i estimació pel pensament científic, crític i creatiu.
- Categoria 3. Coneixement de les múltiples oportunitats de carrera professional.
- Categoria 4. Alfabetització emprenedora i financera.
- Categoria 5. Coneixement de l'entorn en el qual s'aplica la iniciativa emprenedora i empresarial.
- Categoria 6. Habilitat de comunicació, planificació i feina en equip com a competències transversals essencials per relacionar-nos eficaçment amb el nostre entorn econòmic.
- Categoria 7. Disseny i implementació de petits projectes amb el rigor que necessiten.

Com es pot apreciar, aquestes directrius poden perseguir-se com a fites generals per adquirir les competències i assolir els objectius d'etapa, cosa que justifica la importància de la transversalitat de les programacions de la matèria.

El paper dels docents

Actualment, no hi ha pràcticament cap saber que no estigui a l'abast de ningú de manera gratuïta a tota hora. Contràriament al que es podria pensar, tanmateix, això no ha de ser interpretat com un perjudici contra el professor sinó com una redefinició del seu paper. Un professor que no es mogui en entorns d'ensenyament-aprenentatge en els quals ni l'espai ni el temps no són determinants per a l'èxit de les seves propostes, necessita noves competències per desfer-se'n en aquests nous entorns.

És en aquest context en què el paper del professor es redefineix com el d'un *conseller educatiu*. Així, per exemple, els nous papers del professor són:

- Consultors d'informació: és a dir, investigadors dels materials i els recursos apropiats i experts en l'ús de les eines tecnològiques per dur a terme la seva tasca.

- Col·laboradors en grup: és a dir, organitzadors d'aquelles dinàmiques que fan possible la feina col·laborativa.
- Dinamitzadors en xarxa: és a dir, gestors del potencial dels espais virtuals de comunicació i dels entorns òptims per dur a terme les millors activitats tant individuals com en grup.
- Facilitadors d'aprenentatge: és a dir, impulsors d'aules virtuals que se centrin més en l'aprenentatge que en l'ensenyament entès en el sentit clàssic.
- Desenvolupadors de cursos i de materials: és a dir, afavoridors del canvi en el tractament clàssic dels continguts curriculars per un altre a partir dels avenços tecnològics que emmarca el procés educatiu.
- Supervisors acadèmics: és a dir, avaluadors de les necessitats acadèmiques dels alumnes per seleccionar els millors programes en funció de les seves necessitats acadèmiques i professionals.

Participació de les famílies

Quant al currículum, les famílies han de participar i fer de suport a l'evolució del procés educatiu dels seus fills o tutelats, així com conèixer les decisions relatives a l'avaluació i promoció, així com col·laborar en les mesures de suport o reforç que adoptin els centres per facilitar-ne el progrés educatiu.

D'acord amb les característiques de la metodologia de la matèria, les programacions d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial s'han de dissenyar de tal manera que les famílies siguin una font primordial per implementar les activitats necessàries per assolir les competències de l'etapa.

La família és la primera instància en la qual l'alumne aprèn les competències relatives a l'educació emprenedora i, molt especialment, les d'educació financera, ja que la *família* com a agent econòmic, sol proveir d'una petita *renda* als alumnes per al *consum* d'aquells *béns i serveis* per *satisfer* les seves *necessitats*.

És a l'entorn familiar on trobam el punt de partida de moltes de les nostres propostes en aquesta matèria, ja que ens pot aportar informació útil respecte de quins són els coneixements previs relatius a les qüestions que cal abordar i com ens pot ajudar en el desenvolupament d'aquelles activitats que hauran de ser contextualitzades en l'entorn familiar.

Conceptes com *estalvi* cobren un especial sentit quan s'aprenen des de la família.

Aquesta assignatura juga un paper molt important per aconseguir-ho ja que fomenta activitats en ensenyament-aprenentatge que fomenten la reflexió en l'àmbit familiar de moltes decisions econòmiques que impliquen els alumnes i en les quals l'aplicació dels aprenentatges que es vagin assolint suposi una millora de les seves competències emprenedores i financeres.

Contribució de l'assignatura al desenvolupament de les competències

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial dins l'educació secundària obligatòria suposa, per primera vegada, la incorporació d'un conjunt de continguts prou amplis i específics de la ciència econòmica dins l'etapa secundària obligatòria del sistema educatiu per assolir les competències que defineix el currículum. Per fer-ho, hem de valorar les possibilitats d'aquesta ciència en la consecució d'aquestes que li reconeix el currículum.

Epistemològicament, el caràcter excessivament *positiu* que sempre ha demostrat tenir la ciència econòmica per desenvolupar les seves teories suposa un repte per als professors encarregats del desenvolupament curricular d'aquesta matèria per dotar de coherència metodològica les seves propostes curriculars i, molt especialment, perquè aquestes s'enfoquin cap al desenvolupament de les competències que defineix el currículum.

Comunicació lingüística

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial utilitza un vocabulari que es contextualitza primordialment dins l'entorn econòmic. És així que els alumnes *aprenen a usar* el llenguatge que regeix les activitats econòmiques, tant oral com escrit, i augmenten la seva competència lingüística a l'hora de participar de l'entorn com a subjecte econòmic.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial aporta a les matemàtiques un context real i susceptible de ser demandat pels alumnes quan els continguts que s'aborden són els financers. És així com els alumnes *aprenen a calcular* el valor de determinats productes financers i augmenten d'aquesta manera la seva competència com a agents econòmics davant les entitats financeres.

El caràcter excessivament *positiu* de la ciència econòmica de què parlàvem es pot veure contrarestat, o almenys ampliat, mitjançant l'estudi de continguts, en què l'aplicació de l'esperit crític tan important en aquesta etapa per comprendre les manifestacions i conseqüències reals d'allò que s'estudia prenen especial importància, com ara la banca ètica o l'economia de bé comú. És així com els alumnes *aprenen a ser crítics* davant les teories que expliquen els continguts que s'aprenen.

Competència digital

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial empra de manera general en les seves propostes els mateixos entorns digitals i telemàtics que empra l'entorn econòmic que vol estudiar. És així que els alumnes *aprenen a dominar-los* i augmenten la seva competència tecnològica a l'hora de participar de l'entorn com a subjectes econòmics.

Aprendre a aprendre

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial fomenta activitats d'ensenyament-aprenentatge el més reals possibles. Per fer-ho, els alumnes *aprenen a indagar i a ser curiosos* quan s'han d'enfrontar a continguts que necessiten ser abordats des de múltiples perspectives d'aprenentatge, no tan sols teòricament.

Competències socials i cíviques

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial analitza l'entorn econòmic real per abordar-ne els continguts. És així com els alumnes *aprenen a ser ciutadans* i *aprenen a rebutjar* les manifestacions que van en contra del bé comú.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial fomenta l'esperit emprenedor en el sentit més ampli del terme, el qual, allunyat d'una concepció restrictiva i excessivament empresarial, possibilita que els alumnes aprenguin a *ser autodisciplinats, innovadors i creatius* perquè els seus projectes puguin ser valorats positivament pel seu entorn.

Consciència i expressions culturals

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial fomenta les activitats d'ensenyament-aprenentatge que es contextualitzen dins l'entorn pròxim dels alumnes. És així com *aprenen a respectar i fomentar* totes les manifestacions de la cultura pròpia de les Illes Balears.

Objectius específics

Els objectius de la matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial són els següents:

1. Relacionar-se amb l'entorn econòmic com a subjecte i no com a objecte d'aquest entorn mitjançant l'assimilació progressiva del coneixement que vagi aprenent sobre el seu funcionament, així com incorporar el que aprengui a les seves relacions amb altres agents econòmics com a font de desenvolupament, tant de la seva autonomia personal com de la seva capacitat per liderar projectes que puguin ser percebuts com a valuosos pels altres.
2. Fomentar l'aplicació del pensament creatiu a l'hora de fer qualsevol proposta que s'hagi de valorar en el seu entorn econòmic i valorar-ne positivament la innovació, l'originalitat i la consistència.
3. Desenvolupar l'esperit emprenedor que tots tenim com a subjectes de l'entorn econòmic en el qual actuem mitjançant el descobriment de les nostres fortaleses i debilitats per, progressivament, augmentar la nostra competència emprenedora.
4. Impulsar petits projectes susceptibles de poder implementar-se en el seu entorn econòmic en els quals la creativitat i el rigor científic han de jugar un paper primordial al llarg de tot el procés de realització.
5. Descobrir l'economia del bé comú i la banca ètica com a alternatives per a una economia més justa.

6. Valorar l'estalvi com una font de llibertat a l'hora de consumir sense haver d'acudir als intermediaris financers, el qual cal fomentar a través d'un consum responsable.
7. Conèixer el funcionament bàsic dels intermediaris financers (alfabetització financera) quan hem d'acudir a cercar finançament del nostre consum, mitjançant l'estudi de casos pràctics senzills, reals i susceptibles de ser demandats, així com d'exemples de males pràctiques per ser més lliures a l'hora de relacionar-nos-hi.

Continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables

BLOC 1. AUTONOMIA PERSONAL, LIDERATGE I INNOVACIÓ
Continguts
<i>Tria com a resultat d'una anàlisi del cost d'oportunitat per cercar la millor alternativa. Comportament econòmic i dificultats per tenir un comportament racional. Planificació com a eina indispensable per millorar les tasques plantejades. Foment de la creativitat i potencialitats com a generadores de propostes que es percebin valuoses per als altres.</i>
Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluables
<p>1. Prendre decisions per resoldre problemes, tria opcions de forma independent i raonada, recórrer a ajuda selectivament, reconèixer les fortaleses i debilitats personals en diverses situacions i, en especial, davant les tasques encomanades confiar en les seves aptituds personals i habilitats amb responsabilitat i assumptió de les conseqüències.</p> <p><i>1.1. Identifica les fortaleses i debilitats personals, les relaciona amb els diferents àmbits del desenvolupament personal i la vida diària i les aplica en les tasques proposades.</i></p> <p><i>1.2. Resol situacions proposades fent ús dels seus recursos personals amb seguretat i confiança.</i></p> <p><i>1.3. Analitza els resultats assolits amb consciència de l'esforç personal aplicat i els fins obtinguts i fa propostes de millora sobre el propi treball.</i></p> <p>2. Planificar tasques i desenvolupar les etapes que consten establint punts de control i estratègies de millora per a cadascuna i posar-ho en relació amb la consecució de l'assoliment pretès.</p> <p><i>2.1. A partir d'un objectiu establert, elabora un llistat de tasques assignant terminis i compromisos per dur-les a terme i assumeix les responsabilitats personals i de grup corresponents</i></p>

2.2. Comprèn la necessitat de reflexió i planificació prèvia a la realització d'una tasca, marca temps, metes i seqüències i ho relaciona amb l'eficiència i qualitat en el compliment dels objectius finals.

2.3. Analitza una situació determinada, discrimina què supera el seu propi acompliment, valora la necessitat d'ajuda externa i quins recursos són idonis en la situació proposada.

3. Comunicar-se i negociar amb els altres aplicant efectivament les tècniques, resoldre adequadament els conflictes, valorar el plantejament i la discussió de propostes personals i de grup com a elements per assolir l'objectiu proposat, exercir el lideratge d'una manera positiva i organitzar la feina en comú.

3.1. Participa en situacions de comunicació de grup, demostra iniciativa i respecte, expressa amb claredat les seves idees i recull i argumenta les dels altres integrants.

3.2. Proposa alternatives de solució, intenta integrar interessos i assolir acords mitjançant negociació aplicant tècniques i intenta influir positivament en els altres.

3.3. Exerceix el rol dirigent quan li correspon amb respecte, entusiasme i autocontrol, organitza les tasques del grup i determina normes de funcionament que impliquin i motivin a tots i promoguin la consecució de la tasca del grup.

4. Proposar solucions i possibilitats divergents a les situacions plantejades utilitzant els recursos de manera nova i eficaç, emprar coneixements previs per transferir-los a situacions noves en àmbits diferents i valorar-ne l'adequació per anticipar resultats amb iniciativa i tarannà crític.

4.1. Proposa solucions originals a les situacions plantejades, genera nombroses possibilitats a partir d'un ús nou dels recursos amb què compta i relaciona la innovació amb el progrés de la societat.

4.2. Empra coneixements adquirits anteriorment en la solució de situacions o problemes, relaciona l'adequació entre aquests, presenta aplicacions que no es limitin a l'ús habitual i salva possibles rutines o prejudicis.

4.3. Investiga el seu entorn per detectar experiències relacionades amb les tasques plantejades que puguin aportar solucions i li permetin desenvolupar una visió de desafiaments i necessitats futures i conseqüències.

BLOC 2. PROJECTE EMPRESARIAL

Continguts

Emprenedoria, emprenedor i esperit emprenedor.

Entorn econòmic en el qual actuem com a agents econòmics, activitats econòmiques que desenvolupam i relacions que estableixen els errors de mercat més importants que patim.

Introducció a la simulació de propostes de projectes empresarials.

Actitud crítica per sentir-se subjecte i no objecte del sistema econòmic en el qual vivim: economia del bé comú.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge valuables

1. Diferenciar l'emprenedor, la iniciativa empenedora i l'empresari i relacionar-los amb les qualitats personals, la capacitat d'assumpció de risc i la responsabilitat social implícita; analitzar les carreres i les oportunitats professionals amb els seus itineraris formatius, i valorar les possibilitats vitals i d'iniciativa empenedora i intraprenedora a cadascuna.

1.1. Defineix els conceptes d'iniciativa empenedora i persona empenedora a partir d'una anàlisi de les característiques personals, classifica els diferents tipus d'empenedors (incloent-hi els intraempenedors i els empenedors socials) i les seves qualitats personals i els relaciona amb la innovació i el benestar social.

1.2. Identifica la capacitat d'empenedoria de les persones i la pròpia a partir d'una anàlisi de les seves característiques personals, la refereix a diferents camps professionals i a diferents funcions que hi existeixen i analitza el seu pla personal per emprendre.

1.3. Determina el concepte d'empresari, n'identifica les característiques personals, els tipus d'empresaris i l'aportació social de les empreses en el seu entorn.

2. Proposar projectes de negoci analitzant l'entorn extern de l'empresa; assignar recursos materials, humans i financers de manera eficient, i aplicar idees creatives i tècniques empresarials innovadores.

2.1. Planteja alternatives de negoci/empresa a partir de diverses tècniques de generació d'idees, determina quines necessitats de l'entorn satisfaria, s'informa sobre aquest entorn i assenyala com crear valor i com generaria benefici.

2.2. Elabora un pla de negoci/empresa en grup incloent la definició de la idea i l'objecte de negoci, dissenya un pla de comercialització del producte, un pla econòmic financer i demostra el valor del negoci per a l'entorn.

2.3. Valora la viabilitat del projecte de negoci a partir de càlculs senzills d'ingressos i despeses.

2.4. Estableix un llistat cronològic de processos vinculats al desenvolupament de l'activitat proposada en el pla de negoci/empresa, identifica els recursos humans i materials necessaris i duu a terme una planificació i temporalització sobre aquests.

2.5. Elabora documents administratius bàsics dels negocis/empreses propis del pla de negoci proposat i els relaciona amb les diferents funcions dins l'empresa.

2.6. Descriu el paper de l'Estat i les administracions públiques en els negocis/empreses, analitza els tràmits necessaris i les fonts d'ingrés i despesa pública i els reconeix com a elements del benestar comunitari.

3. Aplicar sistemes d'avaluació de processos dels projectes emprant les habilitats de presa de decisions i les capacitats de negociació i lideratge i analitzar l'impacte social dels negocis amb prioritat del bé comú, la preservació del medi ambient i l'aplicació de principis ètics universals.

3.1. Aplica un sistema de control del projecte, estableix indicadors a priori per a cada fase i demostra flexibilitat i innovació per resoldre els problemes identificats.

3.2. Identifica la responsabilitat corporativa de l'empresa/negoci i descriu els valors de l'empresa i el seu impacte social i mediambiental.

BLOC 3. FINANCES

Continguts

Estalvi i diners.

Intermediaris financers: el seu paper, el seu funcionament i la nostra responsabilitat a l'hora de relacionar-nos-hi.

Banca ètica. Importància de l'*alfabetització financera* com a font de llibertat a l'hora de relacionar-nos amb els intermediaris financers: resolució de casos i valoració crítica i identificació de casos de males pràctiques.

criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Gestionar ingressos, despeses personals i d'un petit negoci, reconèixer les fonts de les quals provenen i les necessitats de fons a curt, mitjà i llarg termini i identificar les alternatives per al pagament de béns i serveis amb diners de béns i serveis.

1.1. Reconeix el valor social dels diners i el seu paper en l'economia personal, descriu pagaments diaris, despeses i ingressos en relació amb l'intercanvi de béns i serveis i entén que els diners poden ser invertits o deixats.

1.2. Comprèn el paper dels intermediaris financers en la societat i en caracteritza i identifica els principals, com bancs i companyies d'assegurances, quan la seva capacitat d'estalvi és insuficient.

1.3. Identifica els principals serveis financers per a particulars i petites empreses; com comptes corrents, targetes de crèdit i dèbit, canvi de divises, transferències, préstecs i crèdits, entre d'altres, i en raona la utilitat.

2. Planificar la vida financera personal, diferenciar entre inversió i préstec de diners, raonar per què es paguen o reben interessos, qui són els agents financers principals del nostre sistema i comprendre el diferent grau de risc aparellat a cada una de les alternatives.

2.1. Gestiona les necessitats financeres personals de curt i llarg termini, identifica els diferents tipus d'ingressos i inversions en la vida de les persones i valora l'impacte de la planificació i la importància de l'estalvi en la vida de cadascú.

2.2. Valora la importància i significat dels impostos més importants i els relaciona amb el benestar social i com a font d'equitat per a tota la societat.

2.3. Comprèn el significat dels guanys i pèrdues en diversos contextos financers i reconeix com algunes formes d'estalvi o inversió són més arriscades que d'altres, així com els beneficis de la diversificació.

2.4. Calcula, en supòsits bàsics, les variables de productes d'estalvi i préstec i aplica matemàtiques financeres elementals.

2.5. Descriviu els principals drets i deures dels consumidors en el món financer i reconeix les principals implicacions dels contractes financers més habituals.

3. Identificar alguns indicadors financers bàsics amb els canvis en les condicions econòmiques i polítiques de l'entorn i reconèixer la importància de les fonts de finançament i despesa pública.

3.1. Relaciona les condicions bàsiques dels productes financers amb els principals indicadors econòmics i reconeix la interacció d'aquests amb les condicions econòmiques i polítiques dels països.